

ЗБОРНИК НА ДОКУМЕНТИ ЗА ДРЖАВНО-ПРАВНИОТ РАЗВИТОК НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (1945—1963), том I, книга 1 и 2, Скопје 1970, стр. 484.

Во издание на Институтот за социолошки и политичко-правни истражувања — Скопје во 1970 година излезе од печат книгата „Зборник на документи за државно-правниот развој на Социјалистичка Република Македонија (1945—1963)“, том I, книга 1 и 2 со избор на документи и уводни коментари од проф. д-р Александар Христов. Во зборникот е објавен избор на најкарактеристични документи за државно-правниот развој на Социјалистичка Република Македонија во периодот 1945—1963 година, односно до усвојувањето на последниот Устав на СРМ. Истиот е поделен во две книги. Во двете книги во соодветни делови се објавени документи кои во суштина претставуваат законодавно-правни акти за организација и дејност на највисоките органи на власта во Републикава (почнувајќи од АСНОМ), вклучувајќи го и судството.

Во првата книга се објавени 28 документи поделени на два дела. Првиот дел ги содржи документите кои во суштина се уставни текстови, а вториот дел документите со законодавно-правен карактер донесени од Народното собрание на Македонија. Во втората книга (продолжение од првата) се објавени 103 документи во пет дела. Третиот дел содржи документи од Президиумот на АСНОМ и Президиумот на Народното собрание на Народна Република Македонија, четвртиот — документи од Владата на НРМ, петиот — од Извршниот совет на НРМ, шестиот од републичката управа и седмиот документи за право-

судството и организацијата на судовите во Народна Република Македонија.

Овој зборник на документи може да се оцени како многу корисен за научните проучувања на државно-правната историја на Македонија и претставува своевиден придонес не само за правната туку и за историската. Законодавно-правните акти кои се донесувани од 1945—1963 година навистина се објавувани и во службените гласници, но изборот на документите е направен многу умешно, така што читателот има прегледност при нивното ползување.

Поделбата на документите според одделни институции од нашиот државно-правен систем и прикажувањето на секоја државно-правна институција во својот историски развој почнувајќи од нејзината генеза, па сè до периодот на кој се однесува материјалот од овој зборник, е доста добро решение во издавањето на документи особено кога се сака да се следи и да се пручува историскиот развој на државно-правниот систем.

Поради немање можности да бидат објавени сите документи за државно-правниот развој на Македонија се цитирани поодделни документи од важност за државно-правниот развој на Македонија со што се овозможува целосно запознавање со развојот на државно-правното устројство од периодот што е опфатен во него. Освен тоа, позитивно е што кон секој дел од објавените документи се дадени уводни забелешки кои не претендираат на анализа на законодавно-

правните акти, туку овозможуваат воведување и полесно запознавање на читателот со материјалот.

Зборникот не содржи научен апарат вообичаен при објавувањето на документи, но со оглед на карактерот на документите, тоа ниту било можно ниту пак биле потребно. Станува збор за документи чие дешифрирање не е потребно, а поради немање лични и географ-

ски имиња нормално е што е изоставено изготвувањето и на вакви регистри.

Бидејќи историјата на Македонија од 1945 година наваму е релативно малу проучувана, зборникот ќе биде многу корисен во пристапувањето кон проучување на овој период за што веќе се чувствува потреба.

Н. В.

Бранко Панов, ТЕОФИЛАКТ ОХРИДСКИ КАКО ИЗВОР ЗА СРЕДНОВЕКОВНАТА ИСТОРИЈА НА МАКЕДОНСКИОТ НАРОД, Култура, Скопје, 1971, 404.

Проучувањето на средновековното минато на нашиот народ постепено но сигурно го зазема своето право место во македонската историографија. Ценет придонес во тој поглед претставува монографијата на Бранко Панов, Теофилакт Охридски како извор за средновековната историја на македонскиот народ, објавена во едицијата „Современа општествена мисла“ кон крајот на 1971 година.

Во своето дело (работено како докторска дисертација) авторот, врз основа на темелно проучување на писмата и на житијата на Теофилакт Охридски, дава ценет придонес кон појаснувањето на одделни прашања од социјално-економската и политичката историја на македонскиот народ во крајот на XI и почетокот на XII век.

Како што истакнува во уводот, имало повеќе причини што го натерале авторот да се зафати со едно специјално изучување на Теофилакт Охридски. Една од главните причини била таа што досегашните истражувачи, тргнувајќи од ненаучното гледиште дека во разгледуваниот период не постоеле етнички.

политички и културни разлики меѓу населението на Бугарија и Македонија, не нашле за потребно да ја изучуваат историјата на македонскиот народ во време на византиското господство одделно од историјата на бугарскиот народ.

Поред увод, книгата содржи и три глави, заклучок, список на ползувани извори и литература, предметен регистар и список на скратеници.

Во првата глава: Теофилакт Охридски како историски извор (11—67), дадени се биографски белешки за Теофилакт Охридски. Според авторот, Теофилакт Охридски бил назначен за архиепископ во Охрид во првите години од владеењето на императорот Алексеј I Комнен или поточно околу 1081—1082 година. Неговата главна и единствена задача била со помош на црквата да го натера тамошното население „да ги трпи без отпор своите господари“. Како претставник на византиската феудално-духовна власт преку својата политичка и литературна дејност, тој настојувал да ги сочува интересите на византиската феудална држава во Македонија. Во